

Η "απελευθέρωση" των εγγυητών

02/Jan/2018 00:03

του Αργύρη Αργυριάδη*

Οι εγγυητές ληξιπρόθεσμων δανείων αποτελούν μια ιδιαίτερη κατηγορία. Σε κάθε μη εξυπηρετούμενο δάνειο αναλογούν πολλαπλάσιοι εγγυητές. Πρόκειται για φυσικά ή νομικά πρόσωπα που εγγυήθηκαν την ολοσχερή εξόφληση ενός δανείου με την προσωπική τους περιουσία, παραιτούμενοι – κατ' απαίτηση των δανειστριών τραπεζών – κάθε ενστάσεως που ορίζει ο Αστικός Κώδικας και υπό προϋποθέσεις θα μπορούσε να τους προστατεύσει.

Η εγγύηση πολλές φορές χορηγείται από πρόσωπα που έχουν άμεση σχέση και υποχρέωση παρακολούθησης της πορείας εξόφλησης μιας οφειλής. Για παράδειγμα, ως εγγυητής μπορεί να συμβάλλεται ο νόμιμος εκπρόσωπος μιας επιχείρησης ή ο μεγαλομέτοχος αυτής. Ωστόσο, δεν είναι λίγες οι φορές που καλείται "να πληρώσει τη νύφη" κάποιος που έπαψε να συνδέεται ή ουδέποτε συνδέονταν ενεργώς με τον πρωτοφειλέτη.

Τέτοια περίπτωση είναι του μικρομετόχου που αποχώρησε από την εταιρία, της/του συζύγου του φορέα της επιχείρησης που διέκοψε τον έγγαμο βίο και η πλέον τραγική περίπτωση, του ανίδεου κληρονόμου ενός αρχικού εγγυητή που δεν αποποιήθηκε εγκαίρως μια κληρονομιά που το παθητικό υπερτερούσε του τυχόν ενεργητικού της είτε διότι δεν γνώριζε τα χρέη είτε γιατί δεν πληροφορήθηκε εγκαίρως το πραγματικό γεγονός της επαγωγής της κληρονομιάς σε αυτόν.

Δυστυχώς για όλες τις ανωτέρω περιπτώσεις ο νόμος δεν προβλέπει κάποια ιδιαίτερη μεταχείριση, σε βαθμό που κάλλιστα θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι υπάρχει κενό νόμου που θα έπρεπε να συγκινήσει τα αρμόδια όργανα της πολιτείας, τη στιγμή μάλιστα που το ζήτημα της υπερχρέωσης είναι το πλέον φλέγον της τρέχουσας δεκαετίας.

Τι μπορεί να κάνει, όμως, ένας εγγυητής που υπαίτια ή ανυπαίτια έμπλεξε σε έναν κυκεώνα οφειλών που δημιούργησαν άλλοι; Σε ποιο βαθμό ισχύει η α ρίσις συμβατική παραίτησή του από τις προβλεπόμενες "προστατευτικές" ενστάσεις του Αστικού Κώδικα; Οι δυνατότητες ενός εγγυητή, λοιπόν, σε μια τέτοια περίπτωση είναι δύο. Είτε να προσπαθήσει να ρυθμίσει μια οφειλή επικαλούμενος σχετικές δυνατότητες που παρέχουν διάφοροι νόμοι (πχ εξωδικαστικός μηχανισμός, υπαγωγή στα υπερχρεωμένα νοικοκυριά, Κώδικας Δεοντολογίας, εξυγίανση επιχειρήσεων που καταλαμβάνει και τους εγγυητές κλπ) είτε να την αμφισβητήσει. Στη δεύτερη περίπτωση έχει τρία βασικά όπλα στη φαρέτρα του.

Πρώτα πρώτα θα μπορούσε να επικαλεστεί –εάν έτσι έχουν τα πραγματικά περιστατικά– ότι η χορηγηθείσα εγγύηση είναι προϊόν πλάνης, απάτης ή απειλής και να ζητήσει δικαστικώς την

ακύρωση της σύμβασης εγγυήσεως. Ωστόσο, το σχετικό δικαίωμα αποσβήνεται με την παρέλευση δύο ετών από την επομένη ημέρα της κατατίσεως της δικαιοπραξίας πλην της περίπτωσης που η πλάνη, η απάτη ή η απειλή εξακολούθησαν και μετά την υπογραφή της σύμβασης. Στην τελευταία περίπτωση η εν λόγω αποσβεστική προθεσμία των δύο ετών αρχίζει από την επομένη ημέρα αφότου πέρασε η κατάσταση που ήταν η δημιουργός της ελαττωματικής βουλήσεως του συμβαλλομένου, δηλαδή από την αποκάλυψη της πλάνης ή απάτης ή από την παύση της απειλής.

Δεύτερον θα μπορούσε να ισχυριστεί, έχοντας το σχετικό βάρος απόδειξης, ότι η χορηγηθείσα εγγύηση αποτελεί προϊόν καταχρηστικής συμπεριφοράς, στην περίπτωση που η δανείστρια τράπεζα γνώριζε την κακή οικονομική κατάσταση του πρωτοφειλέτη και το απέκρυψε από τον εγγυητή. Πράγματι, οι τράπεζες ασκούν εν πολλοίς δημόσια λειτουργία.

Η ενάσκηση συνεπώς των δικαιωμάτων τους έναντι των πιστούχων ή των εγγυητών - πελατών τους θα πρέπει να διέπεται από τις αρχές της καλής πίστης και των χρηστών συναλλακτικών ηθών. Οι τελευταίες επιβάλουν στην τράπεζα -λόγω και της φύσεως της πιστωτικής σχέσεως ως διαρκούς ενοχικής σχέσης ιδιαίτερης εμπιστοσύνης μεταξύ των συμβαλλομένων μερών- την υποχρέωση προστασίας εν γένει των συμφερόντων των πελατών της, έτσι ώστε να αποφεύγεται κάθε υπέρμετρα επαχθής συνέπεια, ικανή να επιφέρει βλάβη σε αυτούς.

Τρίτον θα μπορούσε να προβάλει την περιλάλητη "ένσταση απελευθέρωσης του εγγυητή". Η τελευταία, μολονότι αποτελεί ενδοτικό δίκαιο και καταρχήν χωρεί παραίτηση του οφειλέτη από το δικαίωμα προβολής της (όπως άλλωστε υπάρχει σε όλα τα προδιατυπωμένα συμβατικά έγγραφα των τραπεζών) δύναται να προταθεί –ασχέτως προηγηθείσας παραίτησης- όταν η αδυναμία εξυπηρέτησης του χρέους εκ μέρους του πρωτοφειλέτη οφείλεται σε δόλο ή σε βαριά αμέλεια της τράπεζας. Πότε θα μπορούσε να υπάρχει στην πράξη ένα τέτοιο ενδεχόμενο; Κάθε περίπτωση θα πρέπει να κριθεί αυτοτελώς.

Όλως ενδεικτικά αναφέρουμε την περίπτωση που η τράπεζα επί μακρόν δεν καταδίωξε τον πρωτοφειλέτη με αποτέλεσμα να ματαιωθεί η ικανοποίηση της απαίτησής της από αυτόν, η καθυστέρησή της να εγγράψει πρώτη εμπράγματα βάρη στην περιουσία του πρωτοφειλέτη, πριν αυτός καταστεί αναξιόχρεος, η παράταση προθεσμίας εξόφλησης των οφειλών εν αγνοία του εγγυητή, με αποτέλεσμα την αδυναμία ικανοποίησης από τον πρωτοφειλέτη, η μη έγκαιρη αποδοχή της πρότασης εξόφλησης εκ μέρους του πρωτοφειλέτη και η επιγενόμενη αφερεγγυότητα αυτού, η μη αναγγελία στην πτώχευση του πρωτοφειλέτη ή η μη αναγγελία στον πλειστηριασμό των περιουσιακών στοιχείων του πρωτοφειλέτη, η παραίτηση του δανειστή από τα δικαιώματά του, η αύξηση του πιστωτικού ορίου του πρωτοφειλέτη –που ισόποσα επαυξάνει και την ευθύνη του εγγυητή– μολονότι ο πρώτος είχε περιέλθει ήδη σε δυσχερή οικονομική κατάσταση, η ανεύθυνη δανειοδότηση του πρωτοφειλέτη με αποτέλεσμα το παθητικό να υπερβεί το ενεργητικό της περιουσίας του, η αδράνεια είσπραξης τοκοχρεολυσίων από την πρωτοφειλέτρια εταιρία όταν τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου αυτής εισπράττουν υπέρμετρες αμοιβές και bonus εν γνώσει της τράπεζας κλπ.

Εν κατακλείδι, ακόμη και σήμερα που οι συμβάσεις προσχωρήσεως περιόρισαν σε σημαντικό βαθμό τα δικαιώματα των εγγυητών, οι τελευταίοι υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις έχουν τη

δυνατότητα να αμφισβητήσουν τις οφειλές τους –πριν αυτές καταστούν τελεσίδικες– και να ελπίζουν σε ένα νέο ξεκίνημα απαλλαγμένο από τα λάθη και τις παραλείψεις του παρελθόντος.

*Ο Αργύρης Αργυριάδης είναι Δικηγόρος Παρ' Αρείω Πάγω, Διαπιστευμένος Διαμεσολαβητής & Διαχειριστής Αφερεγγυότητας

argy@alf.gr

<http://www.capital.gr/story/3264132/i-apeleutherosi-ton-egguiton>